

A photograph of a woman with long brown hair and glasses, smiling as she reads a book to a group of young children. The children are of various ethnicities and are looking at the book with interest. The background is a colorful, abstract pattern.

De Bieb voor de Zaanstreek

Beleidsplan 2021–2030

Inleiding

In 2019 heeft De Bieb voor de Zaanstreek een visie neergezet op waar we met De Bieb willen staan in 2030. Daarbij gaven we aan dat deze termijn van 10 jaar niet spijkerhard is, want: '... ook in de komende jaren zullen nog allerlei veranderingen in onze omgeving optreden, waardoor we het beleid van De Bieb deels moeten bijstellen.' We konden op dat moment niet vermoeden hoe snel onze wereld zou veranderen, en hoe ingrijpend. Nooit eerder in ons ruim honderdjarige bestaan is het voorgekomen dat alle vestigingen van De Bieb gedurende een periode van acht weken dicht waren voor al onze klanten. En dat we hierna nogmaals met twee sluitingen geconfronteerd zouden worden.

Tijdens de gedwongen sluitingen van De Bieb hebben we onze klanten frequent digitale nieuwsbrieven gestuurd en hen gewezen op de vele mogelijkheden om digitaal te lezen en te luisteren. Daarnaast hebben we een ophaalservice aangeboden, waar heel veel gebruik van is gemaakt: we hebben in 2020 ruim 3.200 boekenpakketten aangemaakt, gemiddeld 80 per dag. Gezinnen betrokken bij voorleestrajecten aan huis en cursisten van De BiebAcademy hebben we telefonisch benaderd om hen te wijzen op digitale alternatieven op het gebied van voorlezen en taaltrainingen. Teveel van onze klanten hebben we echter niet kunnen bereiken, omdat zij de noodzakelijke digitale vaardigheden ontbeerden om met onze tips aan de slag te gaan. Het gebrek aan digitale vaardigheden heeft bij veel mensen geleid tot meer maatschappelijke (en economische) problemen dan we hadden kunnen vermoeden.

Wat hebben we van de afgelopen periode geleerd?

Op de eerste plaats dat we al onze activiteiten structureel moeten uitbreiden met digitale activiteiten. Voorlezen Thuis betekent niet alleen fysiek voorlezen bij een gezin thuis, maar ook het gezin helpen met het installeren en gebruiken van digitale prenten- en voorleesboeken. Oefenen met de Nederlandse taal betekent ook oefenen met digitale vaardigheden, bijvoorbeeld via oefenen.nl.

We blijven bij onze kerntaak: de actieve bestrijding van (digitale) laaggeletterdheid, maar nemen in de uitwerkingen van al onze activiteiten nog nadrukkelijker mee dat we onze klanten wijzen op en helpen met het verbeteren van hun digitale vaardigheden. En dat onze activiteiten naast een fysieke component ook zoveel mogelijk een structurele digitale component bevatten.

Ten tweede hebben we gezien dat bij een gedwongen sluiting van onze vestigingen een deel van onze leden overstapt naar digitaal lezen, noodgedwongen, maar er daarna zoveel voordeel in ziet dat zij besluiten door te gaan met digitaal lezen. Het is dus van belang meer mensen te helpen ervaring op te doen met digitaal lezen om hen op die manier de voordelen ervan te laten ervaren.

Tenslotte hebben we ervaren hoe belangrijk De Bieb is in het leven van een groot deel van de inwoners van de Zaanstreek. Niet alleen voor lezers van boeken, maar ook voor alle mensen die langskomen om de kranten te lezen, computers te gebruiken, te werken en samen huiswerk te maken. En dat was hartverwarmend om mee te maken!

Hoofdpijnen van het beleid 2021-2030

1.

Preventie van (digitale) laaggeletterdheid

2.

Structurele ondersteuning van mensen die (digitaal) laaggeletterd zijn

3.

Digitale uitleen van leesmaterialen, voor de jeugd aangevuld met de uitleen van fysieke leesmaterialen

➔ Ad 1.

Voor de preventie van (digitale) laaggeletterdheid richten we ons op 100% bereik van de leeftijdsgroep 0-18 jaar in de Zaanstreek. We doen dit door in een doorgaande lijn samen te werken met partijen die structureel in aanraking komen met deze doelgroep: van GGD (consultatiebureaus), kinderopvang, basisonderwijs tot voortgezet onderwijs. Een van de belangrijkste diensten die we hierbij aanbieden is De Bieb op School.

➔ Ad 2.

Mensen die (digitaal) laaggeletterd zijn worden structureel geholpen met al hun vragen en problemen op het gebied van taal, overheidszaken en het gebruik van digitale communicatiemiddelen, bij speciaal daarvoor ingerichte Informatiepunten in alle bibliotheekvestigingen. Wanneer dat opportuun is worden mensen tevens doorverwezen naar andere sociaal/maatschappelijke partijen in de Zaanstreek of naar non-formele trainingen en cursussen voor basisvaardigheden bij De BiebAcademy. Deze structurele ondersteuning en scholing draagt binnen het gezinsverband ook bij aan de preventie van (digitale) laaggeletterdheid van de kinderen in het gezin (*family learning*; het helpen van ouders zodat zij hun kinderen kunnen helpen bij het leren).

➔ Ad 3.

Uitleen van leesmaterialen blijft een taak van De Bieb, maar zal verschuiven van fysieke uitleen naar het uitleen van digitale leesmaterialen, aangevuld met fysieke materialen voor de jeugd. Deze verschuiving van fysiek naar digitaal heeft twee belangrijke redenen:

- door digitaal lezen worden mensen beter voorbereid op een samenleving, waarin digitale communicatie een steeds belangrijkere rol gaat spelen
- digitale leesmaterialen kunnen veel goedkoper en klantvriendelijker worden aangeboden dan fysieke leesmaterialen.

De Bieb in 2030

In 2030 moet De Bieb de volgende functies hebben ingericht:

- Preventie laaggeletterdheid gericht op 0 – 18 jaar (een intensieve samenwerking met consultatiebureaus, kinderopvang, basis- en voortgezet onderwijs)
- Informatiepunten in alle bibliotheekvestigingen tijdens alle openingsuren
- De BiebAcademy met non-formele trainingen voor alle basisvaardigheden
- Digitale uitleen voor volwassenen
- Fysieke en digitale uitleen voor jeugd 0 – 18 jaar
- Verblijfsfunctie gericht op mensen die De Bieb gebruiken voor studeren, werk, cursussen en het ontmoeten van anderen.

Nadere uitwerking beleid 2021-2022

De uitwerking van het beleid voor de komende planperiode is lastig op dit moment. We weten nog niet hoelang er sprake blijft van coronamaatregelen, of er een versoepeling kan worden doorgevoerd of dat er juist weer een verzwaring van de maatregelen zal plaatsvinden. Dat heeft effect op onze plannen.

➔ 1. Preventie laaggeletterdheid uitbreiden naar 12-18 jaar in Zaanstad en Wormerland

De Bieb wil een structurele samenwerking aangaan met het voortgezet onderwijs (vo) in de Zaanstreek, op dezelfde manier als die met het basisonderwijs. De reden is dat uit de recente publicatie van een nieuw rapport van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) blijkt dat 24 procent van de Nederlandse 15-jarigen als dermate laaggeletterd moet worden beschouwd dat zij niet voldoende kunnen meekomen in de maatschappij. De score van 24 procent is hoger dan het gemiddelde van alle landen, waarbij 20 procent van de leerlingen onvoldoende leesvaardig is. Deze leerlingen zijn niet in staat de hoofdgedachte uit een tekst te halen of een simpele verbinding met alledaagse kennis te maken. Zij zijn niet in staat een bijsluiter, een brief van de overheid of van school goed te begrijpen. In 2003 gold dit nog voor 11 procent van de Nederlandse leerlingen.

Hoe deze samenwerking tussen De Bieb en het vo eruit gaat zien is nog onduidelijk, maar we gaan in ieder geval de mogelijkheden onderzoeken.

➔ 2. Preventie laaggeletterdheid opzetten in Oostzaan

In augustus 2020 verhuisde de bibliotheekvoorziening tijdelijk naar een andere plek wegens een verbouwing van de vaste locatie door de gemeente. Vanaf begin 2021 zijn we weer terug op de oude locatie, waar we ook met het Informatiepunt en de trainingen van De BiebAcademy kunnen starten.

➔ 3. Verdere digitalisering van De BiebAcademy (volwasseneneducatie)

De digitale trainingen van De BiebAcademy zijn aangepast op de coronamaatregelen. Hiervoor is een nieuwe werkwijze geïntroduceerd en is nieuwe apparatuur aangeschaft. De komende periode moeten de trainingen hiermee opgestart worden. De taaltrainingen zijn uitgebreid met een digitale component en taaldocenten hebben trainingen doorlopen voor het gebruik van digitale hulpmiddelen.

De komende periode worden nog meer trainingen opgestart en vrijwilligers getraind in digitale vaardigheden.

➔ 4. Digitale uitleen stimuleren bij volwassenen

Het aantal digitale uitleningen is landelijk sterk gestegen. Ook het aantal digitale uitleningen in de Zaanstreek is met ruim 40% gestegen ten opzichte van 2019. Deze stijging had voornamelijk te maken met de gedwongen sluiting van de bibliotheken: een positief effect van de coronamaatregelen.

De Koninklijke Bibliotheek heeft in september een nieuwe app geïntroduceerd met daarin een combinatie van digitaal lezen en luisteren. De app is een verbetering ten opzichte van de vorige leesapp, maar is nog niet probleemvrij. De komende jaren gaan we door met het promoten van digitaal lezen bij specifieke doelgroepen.

➔ 5. Stimuleren digitaal lezen voor jeugd 5-18 jaar

Van de plannen om scholen te stimuleren alle kinderen toegang te bieden tot digitaal lezen en luisteren is helaas in 2020 weinig terecht gekomen. Maandenlang thuisonderwijs zorgde ervoor dat we niet naar de scholen konden gaan. Vanaf de start van het nieuwe schooljaar 2020/2021 blijken er meer scholen dan voorheen geïnteresseerd in digitaal lezen, dus kunnen we met enige vertraging alsnog flink aan de slag.

➔ 6. Uitbouwen Informatiepunten naar alle vestigingen gedurende alle openingsuren

De activiteiten van het DigiTaalhuis zijn geïntegreerd in het Informatiepunt. Ook zijn er speciale ruimtes ingericht in De Bieb Zaandam en Krommenie voor de Informatiepunten in die vestigingen.

Door de coronamaatregelen zijn de Informatiepunten tijdelijk overgeschakeld naar een telefonische hulplijn. De telefonische hulplijn is zodra dit mocht uitgebreid met fysieke Informatiepunten in de vestiging, waar mensen op afspraak terecht kunnen. Waar mogelijk wordt WhatsApp gebruikt ter vervanging van telefoon- en mailcontacten, omdat we hebben gemerkt dat dit voor veel mensen een laagdrempeligere manier van communiceren is. In 2021 moet in alle vestigingen een vast team deskundige medewerkers voor de bemensing van de Informatiepunten beschikbaar zijn.

DE **BiEB**
voor de Zaanstreek

Westzijde 170a
1506 EK Zaandam

✉ postbus@debieb.nl

➔ debieb.nl

🐦 [@BiebZaanstreek](https://twitter.com/BiebZaanstreek)

📘 [DeBiebZaanstreek](https://www.facebook.com/DeBiebZaanstreek)